

ça casos de *b-* on esperaríem *v-* en un text sefardí) ens revela que també en aquest ús dels hebreus intervenia la influència del ll. *vir* amb caràcter d'etimologia pseudo-erudita. —⁶ La data inicial de l'evolució cap al sentit viril és remota. Ja en la *Lex Ripuaria* llegim «tam *baronem* quam *feminam*», i la glossa «*baro*: ἀνήρ» en el CGL II, 27.54. En les altres lleis bàrbares constatem les accs. més arcaiques 'home lliure' en la *Lex Salica*, «*proceres* grans vassalls' en capitulars de Carles el Calb, cites de Wölflin. —⁷ Cf. Pok., *IEW*, 134.37. —⁸ Des d'"home brutal' es passa de vegades ja a 'home robust' en contextos, però, netament afectius i populars. Així Trimalció en Petroni LXIII, 7 parlant d'un personatge que podia «*bovem iratum tollere*», l'anomena «*baro noster*», cosa que hom tradueix 'el nostre hèrcules' (traducció d'Ernout en la Coll. G. Budé). De tota manera l'Escoli de Persi «*barones* dicuntur servi militum, qui utique stultissimi sunt» ens mostra on havia d'anar a parar l'evolució llatina, sense l'aiguabarreig germànic. Car les glosses posteriors citades per Wölflin «*baro fortis, mercennarius*» i «*barones fortes in bello*» pertanyen ja a l'època germanitzant. —⁹ Kögel, Uhlenbeck i sobretot Mackel (*Zs. f. dt. Alt.* xxxiii, 20ss.; *P. Br. Beitr.* xix, 329; *ZRPh.* xxxv) massa cap al costat germànic; Tovar (*Disc. de Recep. Acad. Esp.*, 1968, p. 20) crec massa cap al llatí.

BARQUERA, 'petita propietat rústica, propietat privada que un es reserva', mot dialectal provinent del cèlt. *VERKARIA (també *avergaria*) 'conreu o camp reservat per a algú'. □ 1.ª doc.: 1054, 1153, etc.

Vegeu les cites en el gloss. baix llatí de Cat. de Bastardas i Bassols i en *AicM*. Aquest és en un doc. del centre del Princ., de l'Arxiu del Gran Priorat de Jerusalem, datat de l'any 15 de Lluís el Jove. N'hi ha bastants més de no gaire posteriors: un de 1184 de c. a Artesa de Segre («*abeas per barcera juxta fluminis Sigoris*», *Cart. de Tavèrnoles*, 180-1), un de Vic de 1250 («*barcharia* qui est seminata de ordeo», CaCandi, *MischCat.* I, 74); era corrent que es donés un hort i una *barquera* (per a conreu) a canvi de cobrar un cens d'un parell de gallines o de capons (així en doc. de la pabordia de Llobregat de 1433 i en un de Navès, al NO. de Cardona, de 1289).¹

Molt explícits són aquests documents vigatans que citem, dels anys 1240-62: «totam dictam bordam --- cum omnibus suis domibus, *barcherii*, ortis, honoribus, laboracionibus», de l'any 1240, «totam illam *barchinam* [lleg. *-cheriam*] terre integre cum arboribus --- et quandam peciam terre plantatam que se adheret dicte *barcherie*», 1240, «domus dicti mansi [Galí] et area et *barcharie* in qua sedet domus», 1253, «totum ipsum nostrum clos siue *barcheriam*... juxta nostrum mansum», 1262, «illam *barcheriam* nostram terre integre cum aqua ad rigandum ipsam», 1241 (CaCandi, o. c. II, 436). Moll dóna el mot com a mort pertot llevat de Mallorca i Menorca, amb sentits entorn de la idea de quantitat, en espècie o en ter-

ra, que es dóna a un conreador, a un tafoner, a un oliaire, com a fruit del seu treball, o a un membre femení o jove d'una família, com a propietat privada.²

En realitat, però, el mot viu amb molta més extensió. No sols a Eivissa, on PzCabr registra «*barquera* pequeña de géneros», sembla doncs que allí té un sentit semblant als de Mallorca ('part de l'oli que fabriquen... ròs que treu de la bóta el qui la netja...'), si bé potser amb caràcter més comercial i generalitzat. Però en les zones més muntanyoses del Principat el mot conserva (o ha tingut fins a períodes ben recents) una vigència de caràcter més muntanyenc, agrícola i aferrat al terror. El trobem des del Priorat, arran de l'Ebre, fins al Vallespir, però pertot terra endins i no endinsant-se gaire a l'O. en el domini occidental.

Al Vilosell vaig constatar que el 1936 ja no sabien què vol dir la partida de *Les Barqueres*, però a Sant Pau de Segúries precisaren que una *barquera* era un «terreny bo» (allí hi ha un mas *les Barqueres*, i en singular és el nom d'uns terrenys prop de l'església); a l'Estany, entre Vic i Moià, el nom *les Barqueres* ha substituït el que en deien *les Coromines*, i una *coromina*, m'explicava l'informant, és «un fons de terra que faci una sotallada». A Mirambell prop de Bassella la *Barquera*, no gaire al N. del poble, és una partida on hi ha una bassa i camps. A St. Marçal (anant de Montboló cap al Conflent), vora el *Mas del Cònte* us ensenyen tres verals consecutius, *la Barquera de Dalt*, la del *Mig* i la *de Baix*. A l'Alta Vall de Camprodon n'hi ha moltes, la *Barquera del Cros* i la *de la Sala*, són terres amb conreus vora aquests grans masos, *La Barquera* és un pasturatge o «glever» cap a la carena de St. Bernabè de Vilallonga, tres més a Tregurà, serrat i camps o bé un pla bastant gran, ple de conreus, i que no fa clot.

L'etimologia va restar aclarida des de l'estudi magistral de Jud Zur *Geschichte zweier französischen Rechtsausdrücke*, publicat a la *Zeitschrift für schweizerische Geschichte* el 1922, II, 420 (cf. *Romania*, vol. I, 1925, 153); que donà també bones explicacions de sentit sobre l'occità modern *verquiera* «salaira de la journée d'un compagnon», «don» (oc. mod. *verquiero* 'dot' amb *verqueirar* ant. «doter», PDPF), l'àrea del qual s'estén pel Nord (*varseri*, verseïro fins al Forès i el Lionès).³ L'àrea del mot es pot ampliar més cap al NO., fins al departament del Loire, com es veu per la nota ben documentada de Marguerite Gonon, *Lexique du Parler de Poncins*, p. 186 (amb un pla p. 338), P. Klincksieck, 1947 (*VRom.* XI, 304); Hubschmid (*Rom. Helvetica* xxx, 76) i sobretot T. Bolelli (*It. Dial.* xviii, 72) hi han aportat algun informe valuós. Crec, sense poder-ho comprovar, que he trobat alguna cosa d'això en textos asturians (vegeu la cita de Somoza, *Cosiq.*, 51-52, en el meu treball sobre *trebejar*).

El mot apareix primerament en la forma *avergaria* en el Políptic del Monestir de St. Remy (veg. la cita en Du C.), amb variants *advergeria* i, sense l'aglutinació de la *a* de l'article, però ja amb el canvi de rg